

ПРВИ ДЕО - Пречишћени текст

Други део - Основни текст и Измене

Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета

*Закон је објављен у "Службеном листу СФРЈ -
Међународни уговори", бр. 15/90 и у "Службеном листу
СРЈ - Међународни уговори", бр. 4/96 и 2/97.*

Члан 1.

Ратификује се Конвенција Уједињених нација о правима детета, усвојена 20. новембра 1989. године на 44. заседању Генералне скупштине Уједињених нација у Њујорку, сачињена у оригиналу на арапском, енглеском, француском, кинеском, шпанском и руском језику.

Члан 2.

Текст Конвенције у оригиналу на енглеском и у преводу на српскохрватском језику гласи:

CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

PREAMBLE

The States Parties to the present Convention,

Considering that, in accordance with the principles proclaimed in the Charter of the United Nations, recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Bearing in mind that the peoples of the United Nations have, in the Charter, reaffirmed their faith in fundamental human rights and in the dignity and worth of the human person, and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

Recognizing that the United Nations has, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status,

Recalling that, in the Universal Declaration of Human Rights, the United Nations has proclaimed that childhood is entitled to special care and assistance,

Convinced that the family, as the fundamental group of society and the natural environment for the growth and well-being of all its members and particularly children, should be afforded the necessary protection and assistance so that it can fully assume its responsibilities within the community,

Recognizing that the child, for the full and harmonious development of his or her personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness, love and understanding,

Considering that the child should be fully prepared to live an individual life in society, and brought up in the spirit of the ideals proclaimed in the Charter of the United Nations, and in particular in the spirit of peace, dignity, tolerance, freedom, equality and solidarity,

Bearing in mind that the need to extend particular care to the child has been stated in the Geneva Declaration of the Rights of the Child of 1924 and in the Declaration of the Rights of the Child adopted by the General Assembly on 20 November 1959 and recognized in the Universal Declaration of Human Rights, in the International Covenant on Civil and Political Rights (in particular in articles 23 and 24), in the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (in particular in article 10) and in the statutes and relevant instruments of specialized agencies and international organizations concerned with the welfare of children,

Bearing in mind that, as indicated in the Declaration of the Rights of the Child, "the child, by reason of his physical and mental immaturity, needs special safeguards and care, including appropriate legal protection, before as well as after birth",

Recalling the provisions of the Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference of Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally; the United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (The Beijing Rules); and the Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict,

Recognizing that, in all countries in the world, there are children living in exceptionally difficult conditions, and that such children need special consideration,

Taking due account of the importance of the traditions and cultural values of each people for the protection and harmonious development of the child,

Recognizing the importance of international co-operation for improving the living conditions of children in every country, in particular in the developing countries,

Have agreed as follows:

PART I

Article 1

For the purposes of the present Convention, a child means every human being below the age of eighteen years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier.

Article 2

1. States Parties shall respect and ensure the rights set forth in the present Convention to each child within their jurisdiction without discrimination of any kind, irrespective of the child's or his or her parent's or legal guardian's race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic or

social origin, property, disability, birth or other status.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that the child is protected against all forms of discrimination or punishment on the basis of the status, activities, expressed opinions, or beliefs of the child's parents, legal guardians, or family members.

Article 3

1. In all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration.

2. State Parties undertake to ensure the child such protection and care as is necessary for his or her well-being, taking into account the rights and duties of his or her parents, legal guardians, or other individuals legally responsible for him or her, and, to this end, shall take all appropriate legislative and administrative measures.

3. States Parties shall ensure that the institutions, services and facilities responsible for the care or protection of children shall conform with the standards established by competent authorities, particularly in the areas of safety, health, in the number and suitability of their staff, as well as competent supervision.

Article 4

States Parties shall undertake all appropriate legislative, administrative, and other measures for the implementation of the rights recognized in the present Convention. With regard to economic, social and cultural rights, States Parties shall undertake such measures to the maximum extent of their available resources and, where needed, within the framework of international co-operation.

Article 5

States Parties shall respect the responsibilities, rights and duties of parents or, where applicable, the members of the extended family or community as provided for by local custom, legal guardians or other persons legally responsible for the child, to provide, in a manner consistent with the evolving capacities of the child, appropriate direction and guidance in the exercise by the child of the rights recognized in the present Convention.

Article 6

1. States Parties recognize that every child has the inherent right to life.

2. States Parties shall ensure to the maximum extent possible the survival and development of the child.

Article 7

1. The child shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by his or her parents.

2. States Parties shall ensure the implementation of these rights in accordance with their national law and their obligations under the relevant international instruments in this field, in particular where the child would otherwise be stateless.

Article 8

1. States Parties undertake to respect the right of the child to preserve his or her identity, including nationality, name and family relations as recognized by law without unlawful interference.
2. Where a child is illegally deprived of some or all of the elements of his or her identity, States Parties shall provide appropriate assistance and protection, with a view to speedily re-establishing his or her identity.

Article 9

1. States Parties shall ensure that a child shall not be separated from his or her parents against their will, except when competent authorities subject to judicial review determine, in accordance with applicable law and procedures, that such separation is necessary for the best interests of the child. Such determination may be necessary in a particular case such as one involving abuse or neglect of the child by the parents, or one where the parents are living separately and a decision must be made as to the child's place of residence.

2. In any proceedings pursuant to paragraph 1 of the present article, all interested parties shall be given an opportunity to participate in the proceedings and make their views known.

3. States Parties shall respect the right of the child who is separated from one or both parents to maintain personal relations and direct contact with both parents on a regular basis, except if it is contrary to the child's best interests.

4. Where such separation results from any action initiated by a State Party, such as the detention, imprisonment, exile, deportation or death (including death arising from any cause while the person is in the custody of the State) of one or both parents or of the child, that State Party shall, upon request, provide the parents, the child or, if appropriate, another member of the family with the essential information concerning the whereabouts of the absent member (s) of the family unless the provision of the information would be detrimental to the well-being of the child. States Parties shall further ensure that the submission of such a request shall of itself entail no adverse consequences for the person (s) concerned.

Article 10

1. In accordance with the obligation of States Parties under article 9, paragraph 1, applications by a child or his or her parents to enter or leave a State Party for the purpose of family reunification shall be dealt with by States Parties in a positive, humane and expeditious manner. States Parties shall further ensure that the submission of such a request shall entail no adverse consequences for the applicants and for the members of their family.

2. A child whose parents reside in different States shall have the right to maintain on a regular basis, save in exceptional circumstances personal relations and direct contacts with both parents. Towards that end and in accordance with the obligation of States Parties under article 9, paragraph 2, States Parties shall respect the right of the child and his or her parents to leave any country, including their own, and to enter their own country. The right to leave any country shall be subject only to such restrictions as are prescribed by law and which are necessary to protect the national security, public order (ordre public), public health or morals or the rights and freedoms of others and are consistent with the other rights recognized in the present Convention.

Article 11

1. States Parties shall take measures to combat the illicit transfer and non-return of children abroad.
2. To this end, States Parties shall promote the conclusion of bilateral or multilateral agreements or accession to existing agreements.

Article 12

1. States Parties shall assure to the child who is capable of forming his or her own views the right to express those views freely in all matters affecting the child, the views of the child being given due weight in accordance with the age and maturity of the child.
2. For this purpose, the child shall in particular be provided the opportunity to be heard in any judicial and administrative proceedings affecting the child, either directly, or through a representative or an appropriate body, in a manner consistent with the procedural rules of national law.

Article 13

1. The child shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of the child's choice.
2. The exercise of this right may be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided by law and are necessary:
 - (a) For respect of the rights or reputations of others; or
 - (b) For the protection of national security or of public order (ordre public) or of public health or morals.

Article 14

1. States Parties shall respect the right of the child to freedom of thought, conscience and religion.
2. States Parties shall respect the rights and duties of the parents and, when applicable, legal guardians, to provide direction to the child in the exercise of his or her right in a manner consistent with the evolving capacities of the child.
3. Freedom to manifest one's religion or beliefs may be subject only to such limitations as are prescribed by law and are necessary to protect public safety, order, health or morals, or the fundamental rights and freedoms of others.

Article 15

1. States Parties recognize the rights of the child to freedom of association and to freedom of peaceful assembly.
2. No restrictions may be placed on the exercise of these rights other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (ordre public), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

Article 16

1. No child shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his or her privacy, family,

home or correspondence, nor to unlawful attacks on his or her honour and reputation.

2. The child has the right to the protection of law against such interference or attacks.

Article 17

States Parties recognize the important function performed by the mass media and shall ensure that the child has access to information and material from a diversity of national and international sources, especially those aimed at the promotion of his or her social, spiritual and moral well-being and physical and mental health. To this end, States Parties shall:

(a) Encourage the mass media to disseminate information and material of social and cultural benefit to the child and in accordance with the spirit of article 29;

(b) Encourage international co-operation in the production, exchange and dissemination of such information and material from a diversity of cultural, national and international sources;

(c) Encourage the production and dissemination of children's books;

(d) Encourage the mass media to have particular regard to the linguistic needs of the child who belongs to a minority group or who is indigenous;

(e) Encourage the development of appropriate guidelines for the protection of the child from information and material injurious to his or her well-being, bearing in mind the provisions of articles 13 and 18.

Article 18

1. States Parties shall use their best efforts to ensure recognition of the principle that both parents have common responsibilities for the upbringing and development of the child. Parents or, as the case may be, legal guardians, have the primary responsibility for the upbringing and development of the child. The best interests of the child will be their basic concern.

2. For the purpose of guaranteeing and promoting the rights set forth in the present Convention, States Parties shall render appropriate assistance to parents and legal guardians in the performance of their child-rearing responsibilities and shall ensure the development of institutions, facilities and services for the care of children.

3. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that children of working parents have the right to benefit from child-care services and facilities for which they are eligible.

Article 19

1. States Parties shall take all appropriate legislative, administrative, social and educational measures to protect the child from all forms of physical or mental violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation, including sexual abuse, while in the care of parent (s), legal guardian (s) or any other person who has the care of the child.

2. Such protective measures should, as appropriate, include effective procedures for the establishment of social programmes to provide necessary support for the child and for those who have the care of the child, as well as for other forms of prevention and for identification, reporting, referral, investigation, treatment and follow-up of instances of child maltreatment described heretofore, and, as appropriate, for judicial involvement.

Article 20

1. A child temporarily or permanently deprived of his or her family environment, or in whose own best interests cannot be allowed to remain in that environment, shall be entitled to special protection and assistance provided by the State.

2. States Parties shall in accordance with their national laws ensure alternative care for such a child.

3. Such care could include, inter alia, foster placement, kafalah of Islamic law, adoption or if necessary placement in suitable institutions for the care of children. When considering solutions, due regard shall be paid to the desirability of continuity in a child's upbringing and to the child's ethnic, religious, cultural and linguistic background.

Article 21

States Parties that recognize and/or permit the system of adoption shall ensure that the best interests of the child shall be the paramount consideration and they shall:

(a) Ensure that the adoption of a child is authorized only by competent authorities who determine, in accordance with applicable law and procedures and on the basis of all pertinent and reliable information, that the adoption is permissible in view of the child's status concerning parents, relatives and legal guardians and that, if required, the persons concerned have given their informed consent to the adoption on the basis of such counseling as may be necessary;

(b) Recognize that inter-country adoption may be considered as an alternative means of child's care, if the child cannot be placed in a foster or an adoptive family or cannot in any suitable manner be cared for in the child's country of origin;

(c) Ensure that the child concerned by inter-country adoption enjoys safeguards and standards equivalent to those existing in the case of national adoption;

(d) Take all appropriate measures to ensure that, in inter-country adoption, the placement does not result in improper financial gain for those involved in it;

(e) Promote, where appropriate, the objectives of the present article by concluding bilateral or multilateral arrangements or agreements, and endeavour, within this framework, to ensure that the placement of the child in another country is carried out by competent authorities or organs.

Article 22

1. States Parties shall take appropriate measures to ensure that a child who is seeking refugee status or who is considered a refugee in accordance with applicable international or domestic law and procedures shall, whether unaccompanied or accompanied by his or her parents or by any other person, receive appropriate protection and humanitarian assistance in the enjoyment of applicable rights set forth in the present Convention and in other international human rights or humanitarian instruments to which the said States are Parties.

2. For this purpose, States Parties shall provide, as they consider appropriate, co-operation in any efforts by the United Nations and other competent intergovernmental organizations or non-governmental organizations co-operating with the United Nations to protect and assist such a child and to trace the parents or other members of the family of any refugee child in order to obtain information necessary for reunification with his or her family. In cases where no parents or other members of the family can be found, the child shall be accorded the same protection as any other child permanently or temporarily deprived of his or her family environment for any reason, as set forth in the present Convention.

Article 23

1. States Parties recognize that a mentally or physically disabled child should enjoy a full and decent life, in conditions which ensure dignity, promote self-reliance and facilitate the child's active participation in the community.

2. States Parties recognize the right of the disabled child to special care and shall encourage and ensure the extension, subject to available resources, to the eligible child and those responsible for his or her care, of assistance for which application is made and which is appropriate to the child's condition and to the circumstances of the parents or others caring for the child.

3. Recognizing the special needs of a disabled child, assistance extended in accordance with paragraph 2 of the present article shall be provided free of charge, whenever possible, taking into account the financial resources of the parents or others caring for the child, and shall be designed to ensure that the disabled child has effective access to and receives education, training, health care services, rehabilitation services, preparation for employment and recreation opportunities in a manner conducive to the child's achieving the fullest possible social integration and individual development, including his or her cultural and spiritual development.

4. States Parties shall promote, in the spirit of international co-operation, the exchange of appropriate information in the field of preventive health care and of medical, psychological and functional treatment of disabled children, including dissemination of and access to information concerning methods of rehabilitation, education and vocational services, with the aim of enabling States Parties to improve their capabilities and skills and to widen their experience in these areas. In this regard, particular account shall be taken of the needs of developing countries.

Article 24

1. States Parties recognize the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health and to facilities for the treatment of illness and rehabilitation of health. States Parties shall strive to ensure that no child is deprived of his or her right of access to such health care services.

2. States Parties shall pursue full implementation of this right and, in particular, shall take appropriate measures:

(a) To diminish infant and child mortality;

(b) To ensure the provision of necessary medical assistance and health care to all children with emphasis on the development of primary health care;

(c) To combat disease and malnutrition, including within the framework of primary health care, through, inter alia, the application of readily available technology and through the provision of adequate nutritious foods and clean drinking-water, taking into consideration the dangers and risks of environmental pollution;

(d) To ensure appropriate pre-natal and post-natal health care for mothers;

(e) To ensure that all segments of society, in particular parents and children, are informed, have access to education and are supported in the use of basic knowledge of child health and nutrition, the advantages of breast-feeding, hygiene and environmental sanitation and the prevention of accidents;

(f) To develop preventive health care, guidance for parents and family planning education and services.

3. States Parties shall take all effective and appropriate measures with a view to abolishing traditional practices prejudicial to the health of children.

4. States Parties undertake to promote and encourage international co-operation with a view to

achieving progressively the full realization of the right recognized in the present article. In this regard, particular account shall be taken of the needs of developing countries.

Articles 25

States Parties recognize the right of a child who has been placed by the competent authorities for the purposes of care, protection or treatment of his or her physical or mental health, to a periodic review of the treatment provided to the child and all other circumstances relevant to his or her placement.

Article 26

1. States Parties shall recognize for every child the right to benefit from social security, including social insurance, and shall take the necessary measures to achieve the full realization of this right in accordance with their national law.

2. The benefits should, where appropriate, be granted, taking into account the resources and the circumstance of the child and persons having responsibility for the maintenance of the child, as well as any other consideration relevant to an application for benefits made by or on behalf of the child.

Article 27

1. States Parties recognize the right of every child to a standard of living adequate for the child's physical, mental spiritual, moral and social development.

2. The parent(s) or others responsible for the child have the primary responsibility to secure, within their abilities and financial capacities, the conditions of living necessary for the child's development.

3. States Parties, in accordance with national conditions and within their means, shall take appropriate measures to assist parents and others responsible for the child to implement this right and shall in case of need provide material assistance and support programmes, particularly with regard to nutrition, clothing and housing.

4. States Parties shall take all appropriate measures to secure the recovery of maintenance for the child from the parents or other persons having financial responsibility for the child, both within the State Party and from abroad. In particular, where the person having financial responsibility for the child lives in a State different from that of the child, States Parties shall promote the accession to international agreements or the conclusion of such agreements, as well as the making of other appropriate arrangements.

Article 28

1. States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular:

(a) Make primary education compulsory and available free to all;

(b) Encourage the development of different forms of secondary education, including general and vocational education, make them available and accessible to every child, and take appropriate measures such as the introduction of free education and offering financial assistance in case of need;

(c) Make higher education accessible to all on the basis of capacity by every appropriate means;

(d) Make educational and vocational information and guidance available and accessible to all children;

(e) Take measures to encourage regular attendance at schools and the reduction of drop-out rates.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that school discipline is administered in a manner consistent with the child's human dignity and in conformity with the present Convention.

3. States Parties shall promote and encourage international co-operation in matters relating to education, in particular with a view to contributing to the elimination of ignorance and illiteracy throughout the world and facilitating access to scientific and technical knowledge and modern teaching methods. In this regard, particular account shall be taken of the needs of developing countries.

Article 29

1. States Parties agree that the education of the child shall be directed to:

(a) The development of the child's personality, talents and mental and physical abilities to their fullest potential;

(b) The development of respect for human rights and fundamental freedoms, and for the principles enshrined in the Charter of the United Nations;

(c) The development of respect for the child's parents, his or her own cultural identity, language and values, for the national values of the country in which the child is living, the country from which he or she may originate, and for civilizations different from his or her own;

(d) The preparation of the child for responsible life in a free society, in the spirit of understanding, peace, tolerance, equality of sexes, and friendship among all peoples, ethnic, national and religious groups and persons of indigenous origin;

(e) The development of respect for the natural environment.

2. No part of the present article or article 28 shall be construed so as to interfere with the liberty of individuals and bodies to establish and direct educational institutions, subject always to the observance of the principles set forth in paragraph 1 of the present article and to the requirements that the education given in such institutions shall conform to such minimum standards as may be laid down by the State.

Article 30

In those States in which ethnic, religious or linguistic minorities or persons of indigenous origin exist, a child belonging to such a minority or who is indigenous shall not be denied the right, in community with other members of his or her group, to enjoy his or her own culture, to profess and practice his or her own religion, or to use his or her own language.

Article 31

1. States Parties recognize the right of the child to rest and leisure, to engage in play and recreational activities appropriate to the age of the child and to participate freely in cultural life and the arts.

2. States Parties shall respect and promote the right of the child to participate fully in cultural and artistic life and shall encourage the provision of appropriate and equal opportunities for cultural, artistic, recreational and leisure activity.

Article 32

1. States Parties recognize the right of the child to be protected from economic exploitation and from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child's education, or to be harmful to the child's health or physical, mental, spiritual, moral or social development.

2. States Parties shall take legislative, administrative, social and educational measures to ensure the implementation of the present article. To this end, and having regard to the relevant provisions of other international instruments, States Parties shall in particular:

- (a) Provide for a minimum age or minimum ages for admission to employment;
- (b) Provide for appropriate regulation of the hours and conditions of employment;
- (c) Provide to appropriate penalties or other sanctions to ensure the effective enforcement of the present article.

Article 33

States Parties shall take all appropriate measures, including legislative, administrative, social and educational measures, to protect children from the illicit use of narcotic drugs and psychotropic substances as defined in the relevant international treaties, and to prevent the use of children in the illicit production and trafficking of such substances.

Article 34

States Parties undertake to protect the child from all forms of sexual exploitation and sexual abuse. For these purposes, States Parties shall in particular take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent:

- (a) The inducement or coercion of a child to engage in any unlawful sexual activity;
- (b) The exploitative use of children in prostitution or other unlawful sexual practices;
- (c) The exploitative use of children in pornographic performances and materials.

Article 35

States Parties shall take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent the abduction of, the sale of or traffic in children for any purpose or in any form.

Article 36

States Parties shall protect the child against all other forms of exploitation prejudicial to any aspects of the child's welfare.

Article 37

States Parties shall ensure that:

- (a) No child shall be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither capital punishment nor life imprisonment without possibility of release shall be imposed for offences committed by persons below eighteen years of age;
- (b) No child shall be deprived of his or her liberty unlawfully or arbitrarily. The arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time;
- (c) Every child deprived of liberty shall be treated with humanity and respect for the inherent dignity of the human person, and in a manner which takes into account the needs of persons of his or her age. In particular, every child deprived of liberty shall be separated from adults unless it is considered in the

child's best interest not to do so and shall have the right to maintain contact with his or her family through correspondence and visits, save in exceptional circumstances;

(d) Every child deprived of his or her liberty shall have the right to prompt access to legal and other appropriate assistance, as well as the right to challenge the legality of the deprivation of his or her liberty before a court or other competent, independent and impartial authority, and to a prompt decision on any such action.

Article 38

1. States Parties undertake to respect and to ensure respect for rules of international humanitarian law applicable to them in armed conflicts which are relevant to the child.

2. States Parties shall take all feasible measures to ensure that persons who have not attained the age of fifteen years do not take a direct part in hostilities.

3. States Parties shall refrain from recruiting any person who has not attained the age of fifteen years into their armed forces. In recruiting among those persons who have attained the age of fifteen years but who have not attained the age of eighteen years, States Parties shall endeavour to give priority to those who are oldest.

4. In accordance with their obligations under international humanitarian law to protect the civilian population in armed conflicts, States Parties shall take all feasible measures to ensure protection and care of children who are affected by an armed conflict.

Article 39

States Parties shall take all appropriate measures to promote physical and psychological recovery and social reintegration of a child victim of: any form of neglect, exploitation, or abuse; torture or any other form of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; or armed conflicts. Such recovery and reintegration shall take place in an environment which fosters the health, self-respect and dignity of the child.

Article 40

1. States Parties recognize the right of every child alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law to be treated in a manner consistent with the promotion of the child's sense of dignity and worth, which reinforces the child's respect for the human rights and fundamental freedoms of others and which takes into account the child's age and the desirability of promoting the child's reintegration and the child's assuming a constructive role in society.

2. To this end, and having regard to the relevant provisions of international instruments, States Parties shall, in particular, ensure that:

(a) No child shall be alleged as, be accused of, or recognized as having infringed the penal law by reason of acts or omissions that were not prohibited by national or international law at the time they were committed;

(b) Every child alleged as or accused of having infringed the penal law has at least the following guarantees:

(i) To be presumed innocent until proven guilty according to law;

(ii) To be informed promptly and directly of the charges against him or her, and, if appropriate, through his or her parents or legal guardians, and to have legal or other appropriate assistance in the

preparation and presentation of his or her defense;

(iii) To have the matter determined without delay by a competent, independent and impartial authority or judicial body in a fair hearing according to law, in the presence of legal or other appropriate assistance and, unless it is considered not to be in the best interest of the child, in particular, taking into account his or her age or situation, his or her parents or legal guardians;

(iv) Not to be compelled to give testimony or to confess guilt: to examine or have examined adverse witnesses and to obtain the participation and examination of witnesses on his or her behalf under conditions of equality;

(v) If considered to have infringed the penal law, to have this decision and any measures imposed in consequence thereof reviewed by a higher competent, independent and impartial authority or judicial body according to law;

(vi) To have the free assistance of an interpreter if the child cannot understand or speak the language used;

(vii) To have his or her privacy fully respected at all stages of the proceedings.

3. States Parties shall seek to promote the establishment of laws, procedures, authorities and institutions specifically applicable to children alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law, and, in particular:

(a) The establishment of a minimum age below which children shall be presumed not to have the capacity to infringe the penal law;

(b) Whenever appropriate and desirable, measures for dealing with such children without resorting to judicial proceedings, providing that human rights and legal safeguards are fully respected.

4. A variety of dispositions, such as care, guidance and supervision orders; counseling; probation; foster care; education and vocational training programmes and other alternatives to institutional care shall be available to ensure that children are dealt with in a manner appropriate to their well-being and proportionate both to their circumstances and the offence.

Article 41

Nothing in the present Convention shall affect any provisions which are more conducive to the realization of the rights of the child and which may be contained in:

(a) The law of a State Party; or

(b) International law in force for that State.

PART II

Article 42

States Parties undertake to make the principles and provisions of the Convention widely known, by appropriate and active means, to adults and children alike.

Article 43

1. For the purpose of examining the progress made by States Parties in achieving the realization of the obligations undertaken in the present Convention, there shall be established a Committee on the Rights of

the Child, which shall carry out the functions hereinafter provided.

2. The Committee shall consist of eighteen experts of high moral standing and recognized competence in the field covered by this Convention. The members of the Committee shall be elected by States Parties from among their nationals and shall serve in their personal capacity, consideration being given to equitable geographical distribution, as well as to the principal legal systems.

3. The members of the Committee shall be elected by secret ballot from a list of persons nominated by States Parties. Each State Party may nominate one person from among its own nationals.

4. The initial election to the Committee shall be held no later than six months after the date of the entry into force of the present Convention and thereafter every second year. At least four months before the date of each election, the Secretary-General of the United Nations shall address a letter to States Parties inviting them to submit their nominations within two months. The Secretary-General shall subsequently prepare a list in alphabetical order of all persons thus nominated, indicating States Parties which have nominated them, and shall submit it to the States Parties to the present Convention.

5. The elections shall be held at meetings of States Parties convened by the Secretary-General at United Nations Headquarters. At those meetings, for which two thirds of States Parties shall constitute a quorum, the persons elected to the Committee shall be those who obtain the largest number of votes and an absolute majority or the votes of the representatives of States Parties present and voting.

6. The members of the Committee shall be elected for a term of four years. They shall be eligible for re-election if re-nominated. The term of five of the members elected at the first election shall expire at the end of two years; immediately after the first election, the names of these five members shall be chosen by lot by the Chairman of the meeting.

7. If a member of the Committee dies or resigns or declares that for any other cause he or she can no longer perform the duties of the Committee, the State Party which nominated the member shall appoint another expert from among its nationals to serve for the remainder of the term, subject to the approval of the Committee.

8. The Committee shall establish its own rules of procedure.

9. The Committee shall elect its officers for a period of two years.

10. The meetings of the Committee shall normally be held at United Nations Headquarters or at any other convenient place as determined by the Committee. The Committee shall normally meet annually. The duration of the meetings of the Committee shall be determined, and reviewed, if necessary, by a meeting of the States Parties to the present Convention, subject to the approval of the General Assembly.

11. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary staff and facilities for the effective performance of the functions of the Committee under the present Convention.

12. With the approval of the General Assembly, the members of the Committee established under the present Convention shall receive emoluments from United Nations resources on such terms and conditions as the Assembly may decide.

+ **Види:**

чл. 2. Закона - СЛ СРЈ, Међународни уговори - 2/97-70.

Article 44

1. States Parties undertake to submit to the Committee, through the Secretary-General of the United Nations, reports on the measures they have adopted which give effect to the rights recognized herein and on the progress made on the enjoyment of those rights:

(a) Within two years of the entry into force of the Convention for the State Party concerned;

(b) Thereafter every five years.

2. Reports made under the present article shall indicate factors and difficulties, if any, affecting the degree of fulfillment of the obligations under the present Convention. Reports shall also contain sufficient information to provide the Committee with a comprehensive understanding of the implementation of the Convention in the country concerned.

3. A State Party which has submitted a comprehensive initial report to the Committee need not, in its subsequent reports submitted in accordance with paragraph 1 (b) of the present article, repeat basic information previously provided.

4. The Committee may request from States Parties further information relevant to the implementation of the Convention.

5. The Committee shall submit to the General Assembly, through the Economic and Social Council, every two years, reports on its activities.

6. States Parties shall make their reports widely available to the public in their own countries.

Article 45

In order to foster the effective implementation of the Convention and to encourage international co-operation in the field covered by the Convention:

(a) The specialized agencies, the United Nations Children's Fund, and other United Nations organs shall be entitled to be represented at the consideration of the implementation of such provisions of the present Convention as fall within the scope of their mandate. The Committee may invite the specialized agencies, the United Nations Children's Fund and other competent bodies as it may consider appropriate to provide expert advice on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their respective mandates. The Committee may invite the specialized agencies, the United Nations Children's Fund, and other United Nations organs to submit reports on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their activities;

(b) The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, to the specialized agencies, the United Nations Children's Fund and other competent bodies, any reports from States Parties that contain a request, or indicate a need, for technical advice or assistance, along with the Committee's observations and suggestions, if any, on these requests or indications;

(c) The Committee may recommend to the General Assembly to request the Secretary-General to undertake on its behalf studies on specific issues relating to the rights of the child;

(d) The Committee may make suggestions and general recommendations based on information received pursuant to articles 44 and 45 of the present Convention. Such suggestions and general recommendations shall be transmitted to any State Party concerned and reported to the General Assembly, together with comments, if any, from States Parties.

PART III

Article 46

The present Convention shall be open for signature by all States.

Article 47

The present Convention is subject to ratification. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 48

The present Convention shall remain open for accession by any State. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 49

1. The present Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit with the Secretary-General of the United Nations of the twentieth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying or acceding to the Convention after the deposit of the twentieth instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

Article 50

1. Any State Party may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall thereupon communicate the proposed amendment to States Parties, with a request that they indicate whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such a conference, at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly for approval.

2. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force when it has been approved by the General Assembly of the United Nations and accepted by a two-thirds majority of States Parties.

3. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have accepted it, other States Parties still being bound by the provisions of the present Convention and any earlier amendments which they have accepted.

Article 51

1. The Secretary-General of the United Nations shall receive and circulate to all States the text of reservations made by States at the time of ratification or accession.

2. A reservation incompatible with the object and purpose of the present Convention shall not be permitted.

3. Reservations may be withdrawn at any time by notification to that effect addressed to the Secretary-General of the United Nations, who shall then inform all States. Such notification shall take effect on the date on which it is received by the Secretary-General.

Article 52

A State Party may denounce the present Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation becomes effective one year after the date of receipt of the

notification by the Secretary-General.

Article 53

The Secretary-General of the United Nations is designated as the depositary of the present Convention.

Article 54

The original of the present Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

In witness thereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Convention.

КОНВЕНЦИЈА О ПРАВУ ДЕТЕТА

ПРЕАМБУЛА

Джаве чланице ове конвенције,

Сматрајући да, у складу са принципима прокламованим на Повељи Уједињених нација, признавање урођеног достојанства и једнаких и неотуђивих права свих припадника људске заједнице представља основу слободе, правде и мира у свету,

Имајући у виду да су народи Уједињених нација у Повељи поново потврдили веру у основна права човека и достојанство и вредност људске личности и одлучили да доприносе социјалном напретку и подизању животног стандарда у већој слободи,

Свесне да су Уједињене нације у Општој декларацији о правима човека³⁾ и међународним пактовима о правима човека⁴⁾ прокламовале и сагласиле се да сваком појединцу припадају сва права и слободе садржане у њима, без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго убеђење, национално или социјално порекло и имовинско стање, рођење или други статус,

3) Резолуција бр. 217 А (III)

4) Резолуција бр. 2200 А (XXI), прилог

Подсећајући да су Уједињене нације у Општој декларацији о правима човека прокламовале да детињству припада посебна брига и помоћ,

Уверене да породици, као основној јединици друштва и природној средини за развој и благостање свих њених чланова, а посебно деце, треба да буде пружена неопходна заштита и помоћ како би могла у потпуности да преузме одговорности у заједници,

Свесне чињенице да дете, у циљу потпуног и складног развоја личности, треба да расте у породичној средини, у атмосфери среће, љубави и разумевања,

Сматрају да дете треба да буде у потпуности припремљено да живи самостално у

друштву и да буде васпитано у духу идеала прокламованих у Повељи Уједињених нација, а посебно у духу мира, достојанства, толеранције, слободе, равноправности и солидарности,

Имајући у виду да је потреба за посвећивањем посебне бриге за дете изнесена у Женевској декларацији о правима детета из 1924. године⁵⁾ и у Декларацији о правима детета коју су усвојиле Уједињене нације 1959. године⁶⁾ и призната у Општој декларацији о правима човека, у Међународном пакту о грађанским и политичким правима (посебно у чл. 23. и 24), у Међународном пакту о економским, социјалним и културним правима (посебно у члану 10) и у статутима и одговарајућим инструментима специјализованих агенција и међународних организација које се баве заштитом деце,

5) Часопис Лиге народа, посебан додаток бр. 21, октобар 1924. године, стр. 43.

6) Резолуција бр. 1389 (XIV)

Имајући у виду, како је назначено у Декларацији о правима детета коју је усвојила Генерална скупштина 20. новембра 1959. године, да су "детету, с обзиром на његову физичку и менталну незрелост, потребни посебна заштита и брига, укључујући одговарајућу правну заштиту, како пре тако и после рођења",⁷⁾

7) ИБИД, преамбула

Подсећајући на одредбе Декларације о социјалним и правним принципима које се односе на заштиту и благостање деце, с посебним освртом на национално и међународно старатељство и усвојење⁸⁾, Правила Уједињених нација о стандардном минимуму у малолетничком правосуђу (Пекиншка правила)⁹⁾ и Декларацију о заштити жена и деце у случају ванредног стања и оружаног сукоба,¹⁰⁾

8) Резолуција бр. 41/85, прилог

9) Резолуција бр. 40/33, прилог

10) Резолуција бр. 3318 (XXIX)

Свесне да у свим земљама света има деце која живе у ванредно тешким условима и да је таквој деци неопходна посебна брига,

Узимајући у обзир значај традиција и културних вредности сваког народа за заштиту и складан развој детета.

Свесне значаја међународне сарадње за побољшање услова живота деце у свим земљама, посебно у земљама у развоју,

Сагласиле су се о следећем:

ДЕО I

Члан 1.

За сврхе ове конвенције, дете је људско биће које није навршило осамнаест година живота, ако се, на основу закона који се односи на дете, пунолетство не стиче раније.

Члан 2.

1. Државе чланице ове конвенције поштују и обезбеђују права садржана у Конвенцији сваком детету под њиховом јурисдикцијом, без икакве дискриминације и без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго убеђење, национално, етничко или социјално порекло, имовно стање, онеспособљеност, рођење или други статус детета или његовог родитеља или законитог старатеља.

2. Државе чланице предузимају све потребне мере како би се обезбедила заштита детета од свих облика дискриминације или казне засноване на статусу, активностима, израженом мишљењу или убеђењу родитеља, законитих старатеља или чланова породице детета.

Члан 3.

1. У свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела.

2. Државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере.

3. Државе чланице се старају да институције, службе и установе које су одговорне за бригу или заштиту деце буду у складу са стандардима које су утврдили надлежни органи, посебно у области сигурности и здравља и броју и подобности особља, као и стручног надзора.

+ Судска пракса

Члан 4.

Државе чланице предузимају све одговарајуће законодавне, административне и остале мере за остваривање права признатих у овој конвенцији. У вези са економским, социјалним и културним правима, државе чланице предузимају такве мере максимално користећи своја расположива средства, а где је то потребно, у оквиру међународне сарадње.

Члан 5.

Државе чланице поштују одговорности, права и дужности родитеља или, ако је такав случај, чланова шире породице или заједнице, како је предвиђено локалним обичајима, законских старатеља или других лица законски одговорних за дете, да на начин који је у складу с развојем способности детета обезбеде, упуте и усмеравају дете у остваривању његових права која су призната у овој конвенцији.

Члан 6.

1. Државе чланице признају да свако дете самим рођењем има право на живот.
2. Државе чланице обезбеђују у највећој могућој мери опстанак и развој детета.

Члан 7.

1. Дете се пријављује одмах након рођења и од рођења има право на име, право на старање, држављанство и, ако је то могуће, право да зна ко су му родитељи и право на њихово старање.

2. Државе чланице обезбеђују остваривање ових права у складу с националним законом и својим обавезама у складу с одговарајућим међународним инструментима из ове области, посебно у случајевима у којима би дете иначе било апатрид.

[+ Судска пракса](#)

Члан 8.

1. Државе чланице се обавезују да поштују право детета на очување свог идентитета, укључујући држављанство, име и породичне везе, како је то признато законом, без незаконитог мешања.

2. У случајевима када је дете нелегално лишено неких или свих елемената свог идентитета, државе чланице пружају одговарајућу помоћ и заштиту како би му што брже био враћен идентитет.

Члан 9.

1. Државе чланице обезбеђују да ниједно дете не буде одвојено од својих родитеља против њихове воље, осим када надлежни органи на основу судског увида одлуче, у складу с одговарајућим законом и процедурама, да је такво раздвајање неопходно и у најбољем интересу детета. Таква одлука може бити неопходна у одређеном случају, као нпр. ако родитељи злостављају или занемарују дете или ако живе одвојено па се мора донети одлука о месту становања детета.

2. У сваком поступку, у складу са тачком 1, све заинтересоване стране добиће прилику да учествују у поступку и да изнесу своје мишљење.

3. Државе чланице поштују право детета које је одвојено од једног или оба родитеља да одржава личне односе и непосредне контакте са оба родитеља на сталној основи, осим ако је то у супротности са најбољим интересима детета.

4. У случајевима када је раздвајање последица мере коју је предузела држава чланица, као што су притвор, затвор, изгнанство, депортација или смрт (укључујући смрт која из било ког разлога наступи док је на бризи државе) једног или оба родитеља или детета, држава чланица ће, на захтев, родитељима, детету или, ако је такав случај, другом члану породице обезбедити основне информације о месту боравка одсутног члана/чланова породице ако давање такве информације не иде на штету добробити детета. Државе чланице се надаље старају да подношење таквог захтева само по себи не повлачи никакве штетне последице за заинтересовано лице/лица.

Члан 10.

1. У складу са обавезом држава чланица, сходно члану 9. тачка 1, захтеве детета или његових родитеља да уђе у државу чланицу или је напусти ради спајања породице државе чланице решавају на позитиван, хуман и експедитиван начин. Државе чланице, такође, обезбеђују да подношење таквог захтева не повлачи никакве штетне последице за

подносиоце захтева и чланове њихове породице.

2. Дете чији родитељи живе у различитим државама има право да одржава личне везе и непосредне контакте са оба родитеља на сталној основи, осим под изузетним околностима. У том циљу и у складу са обавезом држава чланица, сходно члану 9. тачка 2, државе чланице поштују право детета и његових родитеља да напусте сваку земљу, укључујући и сопствену, као и да уђу у своју земљу. Право на напуштање сваке земље подлеже само оним ограничењима која су прописана законом и која су потребна ради заштите националне безбедности, јавног реда (*order public*), јавног здравља и морала или права и слобода других и која су у складу са осталим правима признатим у овој конвенцији.

Члан 11.

1. Државе чланице предузимају мере за борбу против нелегалног трансфера и невраћање деце из иностранства.

2. У том циљу, државе чланице подстичу закључивање билатералних или мултилатералних споразума или приступање постојећим споразумима.

Члан 12.

1. Државе чланице обезбеђују детету које је способно да формира своје сопствено мишљење право слободног изражавања тог мишљења о свим питањима која се тичу детета, с тим што се мишљењу детета посвећује дужна пажња у складу са годинама живота и зрелашћу детета.

2. У ту сврху, детету се посебно даје прилика да буде саслушано у свим судским и административним поступцима који се односе на њега, било непосредно или преко заступника или одговарајућег органа, на начин који је у складу са процедуралним правилима националног закона.

+ Судска пракса

Члан 13.

1. Дете има право на слободу изражавања која обухвата и слободу да тражи, прима и даје информације и идеје свих врста, без обзира на границе, било усмено или писмено или преко штампе, уметности или неког другог медија по избору детета.

2. Остваривање овог права може да подлеже извесним ограничењима, али само оним која су одређена законом и која су неопходна:

(а) ради поштовања права или угледа других; или

(б) ради заштите националне безбедности, или јавног реда (*ordre public*), или јавног здравља или морала.

Члан 14.

1. Државе чланице поштују право детета на слободу мишљења, савести и вероисповести.

2. Државе чланице поштују права и дужности родитеља и, ако је такав случај, законитих старатеља да усмеравају дете у остваривању његовог права на начин који је у складу са развојем његових способности.

3. Слобода испољавања вероисповести или убеђења може да подлеже само оним ограничењима која су прописана законом и која су неопходна ради заштите јавне сигурности, реда, здравља или морала или основних права и слобода других.

Члан 15.

1. Државе чланице признају права детета на слободу удруживања и слободу мирног окупљања.

2. Не могу се наметнути никаква ограничења на остваривање ових права, осим оних која су у сладу са законом и која су неопходна у демократском друштву у интересу националне безбедности или јавне сигурности, јавног реда (*ordre public*), заштите јавног здравља или морала или заштите права и слобода других.

Члан 16.

1. Ни једно дете не сме бити изложено самовољном или незаконитом мешању у његов приватни и породични живот, дом или личну преписку, као ни незаконитим нападима на његову част и углед.

2. Дете има право на заштиту закона од таквог мешања или напада.

Члан 17.

Државе чланице признају значајну улогу средстава јавног информисања и омогућавају приступ детета информацијама и материјалима из различитих националних и међународних извора, посебно оних чији је циљ унапређење његовог социјалног, духовног и моралног добра и физичког и менталног здравља. У том циљу, државе чланице:

(а) подстичу средства јавног информисања да шире информације и материјале од социјалног и културног интереса за дете и у складу са чланом 29;

(б) подстичу међународну сарадњу у производњи, размени и ширењу таквих информација и материјала из различитих културних, националних и међународних извора;

(ц) подстичу објављивање и ширење дечјих књига;

(д) подстичу средства јавног информисања да посвете посебну пажњу лингвистичким потребама детета које припада мањинској групи или које је аутохтоног порекла;

(е) подстичу развој одговарајућих смерница за заштиту детета од информација и материјала који штете његовом добру, имајући у виду одредбе чл. 13. и 18.

Члан 18.

1. Државе чланице ће уложити све напоре како би се уважавало начело да оба родитеља имају заједничку одговорност у подизању и развоју детета. Родитељи или, у зависности од случаја, законити старатељи имају главну одговорност за подизање и развој детета. Интереси детета су њихова основна бригаа.

2. Ради гарантовања и унапређивања права садржаних у овој конвенцији, државе чланице пружају родитељима и законитим старатељима одговарајућу помоћ у обављању дужности васпитавања детета и обезбеђују развој институција, објеката и служби за бригу о деци.

3. Државе чланице предузимају све одговарајуће мере како би обезбедиле да се деца запослених родитеља користе услугама дечјих установа и објеката.

Члан 19.

1. Државе чланице предузимају све одговарајуће законодавне, административне, социјалне и образовне мере ради заштите детета од свих облика физичког или менталног насиља, повреда или злоупотребе, занемаривања или немарног односа, малтретирања или експлоатације, укључујући и сексуалну злоупотребу, док је на бризи код родитеља, законитих старатеља или неког другог лица коме је поверена брига о детету.

2. Такве заштитне мере треба да обухвате, по потреби, ефикасне поступке за установљивање социјалних програма за обезбеђење подршке неопходне детету и онима којима је поверена брига о детету, као и остале облике спречавања, утврђивања, пријављивања, прослеђивања, истраге, поступања и праћења случајева овде наведеног злостављања детета и, по потреби, обраћања суду.

Члан 20.

1. Дете које је привремено или трајно лишено породичне средине или коме, у његовом најбољем интересу, није дозвољено да остане у том кругу има право на посебну заштиту и помоћ државе.

2. Државе чланице, у складу са својим националним законима, обезбеђују алтернативно старање за такво дете.

3. Такво старање треба да обухвата, између осталог, смештај у другу породицу, кафалах према исламском праву, усвојење или, ако је неопходно, смештај у одговарајуће установе за бригу о деци. При разматрању решења, треба обратити дужну пажњу и на чињеницу да је пожељан континуитет у подизању детета, као и на етичко, верско, културно и лингвистичко порекло детета.

Члан 21.

Државе чланице које признају и/или дозвољавају систем усвојења обезбеђују да најбољи интереси детета буду одлучујући и:

(а) обезбеђују да усвојење детета одобрава само надлежни орган који утврђује, у складу са односним законом и процедурама и на основу свих релевантних и поузданих информација, да се усвојење дозвољава с обзиром на положај детета у вези са родитељима, рођацима и законитим старатељима и, по потреби, да су заинтересована лица свесно дала сагласност за усвојење на основу таквог савета који може бити потребан;

(б) признају да се међудржавно усвојење може сматрати алтернативном могућношћу бриге о детету ако се дете не може сместити у другу породицу или бити усвојено или ако се о њему не може водити брига на погодан начин у земљи његовог порекла;

(ц) обезбеђују да дете на које се односи међудржавно усвојење ужива заштиту и стандарде једнаке онима који постоје у случају усвојења у оквиру једне земље;

(д) предузимају све одговарајуће мере како у случају међудржавног усвојења смештај не би имао за последицу неоправдану финансијску корист за оне који у томе не учествују;

(е) унапређују, где је то погодно, циљеве овог члана закључивањем билатералних или

мултилатералних аранжмана или споразума и настоје, у том оквиру, да смештај детета у другој земљи изврше надлежни органи или тела.

Члан 22.

1. Државе чланице предузимају одговарајуће мере како би детету које тражи статус избеглице или које се сматра избеглицом, у складу са одговарајућим међународним или националним законом и процедурама, без обзира на то да ли је дете у пратњи својих родитеља или неког другог лица или не, омогућиле да добије одговарајућу заштиту и хуманитарну помоћ у остваривању права садржаних у овој конвенцији и у другим међународним инструментима о правима човека или о хуманитарним питањима чије су чланице поменуте државе.

2. У том циљу, државе чланице, ако сматрају за сходно, учествују у свим напорима Уједињених нација и других надлежних међувладиних или невладиних организација које сарађују са Уједињеним нацијама, у циљу заштите и пружања помоћи таквом детету и налажења родитеља или других чланова породице детета избеглице ради прибављања информација неопходних за спајање са његовом породицом. У случајевима када се не могу пронаћи родитељи нити остали чланови породице, детету се пружа једнака заштита као и свој другој деци која су стално или привремено лишена породичног круга из било ког разлога, како је то наведено у овој конвенцији.

Члан 23.

1. Државе чланице признају да ментално zostало или физички инвалидно дете треба да ужива пун и достојан живот, у условима којима се обезбеђује његово достојанство, подстиче самосталност и олакшава активно учешће детета у заједници.

2. Државе чланице уважавају право инвалидног детета на посебну негу и подстицаће и обезбеђивати помоћ детету које за то испуњава услове и онима који су одговорни за старање о њему, а за коју је поднесен захтев, зависно од расположивих средстава, и која одговара стању детета и условима родитеља или других лица која се старају о детету.

3. Уважавајући посебне потребе инвалидног детета, помоћ у складу с тачком 2. пружа се бесплатно увек кад је то могуће, имајући у виду финансијска средства родитеља или других лица која се старају о детету, и која је тако осмишљена да инвалидно дете има ефикасан приступ и добија образовање, обуку, услуге здравствене заштите и рехабилитације, припрему за запошљавање и могућност рекреације на начин који доприноси остваривању што потпуније друштвене интеграције и личног развоја детета, укључујући културни и духовни развој.

4. Државе чланице унапређују, у духу међународне сарадње, размену одговарајућих информација у области превентивне заштите здравља и медицинског, психолошког и функционалног лечења инвалидног детета, укључујући ширење и доступност информација у вези са методама обуке у циљу рехабилитације и стручног оспособљавања како би се државама чланицама омогућило да побољшају своје могућности и вештине и прошире своја искуства у тим областима. У том циљу, посебна пажња поклања се потребама земаља у развоју.

Члан 24.

1. Државе чланице признају право детета на највиши ниво здравствене и медицинске

заштите и на рехабилитацију. Државе чланице ће настојати да ни једном детету не буде ускраћено право на такву здравствену заштиту.

2. Државе чланице ће се залагати за потпуно остваривање овог права и, посебно, предузимати одговарајуће мере за:

(а) смањење смртности одојчади и деце;

(б) обезбеђење неопходне медицинске помоћи и здравствене заштите свој деци, с нагласком на развој примарне здравствене заштите;

(ц) сузбијање болести и потхрањености, укључујући у оквиру примарне здравствене заштите, између осталог примену лако доступне технологије и обезбеђујући адекватне хранљиве намирнице и чисту воду за пиће, узимајући у обзир опасности и ризик загађења животне средине;

(д) обезбеђење одговарајуће заштите мајке пре и после рођења детета;

(е) омогућавање свим сегментима друштва, посебно родитељима и деци, да буду информисани и да им се пружи подршка у коришћењу основних знања о здрављу, исхрани детета, предностима дојења, хигијени и хигијенским условима животне средине, као и спречавању несрећа;

(ф) развој превентивне здравствене заштите, савете родитељима и образовање и пружање услуга у вези с планирањем породице.

3. Државе чланице предузимају све ефикасне и одговарајуће мере за укидање традиционалне праксе која штети здрављу деце.

4. Државе чланице преузимају на себе обавезу да унапређују и подстичу међународну сарадњу у циљу постепеног постизања потпуне реализације права из овог члана. У том погледу, посебно ће се узети у обзир потребе земаља у развоју.

Члан 25.

Државе чланице уважавају право детета, које су надлежни органи збринули ради старања, заштите или лечења његовог физичког или менталног здравља, на периодичне провере лечења које се обезбеђује детету и свих осталих околности од значаја за његово збрињавање.

Члан 26.

1. Државе чланице уважавају право сваког детета да користи социјалну заштиту, укључујући социјално осигурање, и предузимају све мере неопходне за пуно остваривање тог права у складу с националним законима.

2. Ове повластице треба да буду признате, ако то одговара, узимајући у обзир средства и услове детета и лица која су одговорна за издржавање детета, као и све остале услове значајне за захтеве за повластице које поднесе дете или који се поднесу у његово име.

Члан 27.

1. Државе чланице признају право сваког детета на животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета.

2. Родитељ(и) или друга лица одговорна за дете имају првенствено одговорност да, у

оквиру својих способности и финансијских могућности, обезбеде животне услове потребне за развој детета.

3. Државе чланице, у складу с националним условима и својим могућностима, предузимају одговарајуће мере за помоћ родитељима и другим лицима одговорним за дете, ради остваривања овог права и, у случају потребе, обезбеђују материјалну помоћ и програме потпоре, посебно у погледу исхране, одеће и становања.

4. Државе чланице предузимају све одговарајуће мере како би обезбедиле да дете добија издржавање од родитеља или других лица која су финансијски одговорна за дете, како у оквиру државе чланице тако и из иностранства. Посебно, ако лице које финансијски одговорно за дете не живи у истој држави у којој и дете, државе чланице подстичу приступање међународним споразумима, односно закључење таквих споразума, као и других одговарајућих аранжмана.

Члан 28.

1. Државе чланице признају право детета на образовање и, ради постепеног остварења тог права на основу једнаких могућности, посебно:

(а) проглашавају основно образовање обавезним и бесплатним за све;

(б) подстичу развој различитих облика срењошколског образовања, укључујући опште и стручно образовање, које је доступно свој деци и предузимају одговарајуће мере као што су увођење бесплатног образовања и пружање финансијске помоћи у случају потребе;

(ц) свима омогућавају стицање високог образовања на основу способности, користећи прикладна средства;

(д) свој деци стављају на располагање образовне и стручне информације и услуге професионалне оријентације;

(е) предузимају мере за подстицање редовног похађања школе и смањење исписивања из школе.

2. Државе чланице предузимају све одговарајуће мере како би се дисциплина у школама могла спроводити на начин који је у складу са људским достојанством детета и овом конвенцијом,

3. Државе чланице унапређују и подстичу међународну сарадњу о питањима која се односе на образовање, посебно ради доприноса елиминацији незнања и неписмености у свету и олакшања приступа науци, техничком знању и савременим методама наставе. У том погледу, посебна пажња се поклања потребама земаља у развоју.

Члан 29.

1. Државе чланице сагласне су да образовање детета треба да буде усмерено на:

(а) развој личности детета и развој обдарености и менталних и физичких способности до крајњих граница;

(б) развој поштовања права човека и основних слобода, као и поштовање принципа садржаних у Повељи Уједињених нација;

(ц) развој поштовања родитеља детета, његовог културног идентитета, језика и вредности, националних вредности земље у којој дете живи и земље из које оно потиче, као и цивилизација које су различите од његове;

(д) припрему детета за одговоран живот у слободном друштву, у духу разумевања, мира, толеранције, једнакости полова и пријатељства међу свим народима, етничким, националним и верским групама и лицима аутохтоног порекла;

(е) развој поштовања природне средине.

2. Ни једна одредба овог члана, као ни члана 28. не сме се тумачити тако да се ограничава слобода појединаца и тела да оснивају и управљају образовним установама, имајући увек у виду поштовање принципа изложених у тачки 1. овог члана и под условом да је образовање у таквим институцијама у складу са минималним стандардима које може прописати држава.

Члан 30.

У оним државама у којима постоје етничке, верске или језичке мањине или лица аутохтоног порекла, дете које припада таквој мањини или је аутохтоног порекла не сме бити лишено права, у заједници са осталим припадницима групе, на своју културу, исповедање своје вере и вршење верских обреда или употребу свог језика.

Члан 31.

1. Државе чланице признају право детета на одмор и слободно време, на игру и рекреацију која одговара узрасту детета и слободно учешће у културном животу и уметности.

2. Државе чланице поштују и унапређују право детета на пуно учешће у културном и уметничком животу и подстичу пружање одговарајућих и једнаких могућности за културне, уметничке, рекреативне и слободне активности.

Члан 32.

1. Државе чланице признају право детета на заштиту од економске експлоатације и рада на послу који може бити опасан или ометати образовање детета или штетити здрављу детета, односно његовом физичком, менталном, духовном, моралном или социјалном развоју.

2. Државе чланице предузимају законодавне, административне, социјалне и образовне мере за примену одредаба овог члана. У том циљу, а имајући у виду одговарајуће одредбе других међународних инструмената, државе чланице посебно:

(а) одређују минималну старост за запошљавање;

(б) обезбеђују регулисање радног времена и услова рада;

(ц) одређују одговарајуће казне или друге санкције како би се осигурала ефикасна примена одредаба овог члана.

Члан 33.

Државе чланице предузимају све одговарајуће мере, укључујући законодавне, административне, социјалне и образовне мере, за заштиту деце од нелегалне употребе опојних дрога и психотропских супстанци, како је дефинисано одговарајућим међународним уговорима, и за спречавање коришћења деце у нелегалној производњи и

трговини тим супстанцама.

Члан 34.

Државе чланице обавезују се да заштите дете од свих облика сексуалног изабљивања и сексуалне злоупотребе. У том циљу, државе чланице посебно преузимају све одговарајуће националне, билатералне и мултилатералне мере за спречавање:

(а) навођења или присиљавања детета да учествује у незаконитим сексуалним активностима;

(б) експлоататорског коришћења деце у проституцији или другим незаконитим сексуалним радњама;

(ц) експлоататорског коришћења деце у порнографским представама и часописима.

Члан 35.

Државе чланице предузимају све одговарајуће националне, билатералне и мултилатералне мере за спречавање насилног одвођења, продаје или трговине децом у било ком циљу и у било ком облику.

Члан 36.

Државе чланице штите дете од свих других облика експлоатације штетне за дете.

Члан 37.

Државе чланице обезбеђују да:

(а) ни једно дете не буде изложено мучењу или другим окрутним, нељудским или понижавајућим поступцима или казни. Смртна казна и доживотна робија без могућности пуштања на слободу не може се изрећи за кривична дела која су учинила лица млађа од осамнаест година;

(б) ни једно дете не може бити лишено слободе незаконито или самовољно. Хапшење, притвор или затвор за дете мора бити у складу са законом и користити се само као последња могућа мера и за најкраће могуће време;

(ц) са дететом лишеним слободе поступа се тако што се поштује достојанство људске личности, као и на начин којим се узимају у обзир потребе лица његових година. Свако дете лишено слободе одваја се од одраслих, осим ако се не сматра да је то у најбољем интересу детета и има право да одржава контакт са својом породицом преко писама и посета, осим у изузетним случајевима;

(д) свако дете лишено слободе има право на хитну правну и другу одговарајућу помоћ, право да пред судом или другим надлежним, независним и непристрасним органом постави питање законитости лишавања слободе, као и право на хитну одлуку о том питању.

Члан 38.

1. Државе чланице обавезују се да поштују и обезбеде поштовање правила међународног хуманитарног права која се примењују на њих у оружаним сукобима, а која се односе на дете.

2. Државе чланице предузимају све практично извољиве мере како лица која још нису навршила петнаест година живота не би непосредно учествовала у сукобима.

3. Државе чланице се уздржавају од регрутовања у оружане снаге лица која још нису навршила петнаест година живота.

При регрутовању оних лица која су навршила петнаест година живота али не осамнаест државе чланице настоје да дају предност најстаријима.

4. У складу са обавезама на основу међународног хуманитарног права да штите цивилно становништво у оружаним сукобима, државе чланице предузимају све практично изводљиве мере како би обезбедиле заштиту и бригу о деци погођеној оружаним сукобом.

Члан 39.

Државе чланице предузимају све одговарајуће мере за бољи физички и психички опоравак и социјалну реинтеграцију детета које је жртва неког облика занемаривања, експлоатације, злоупотребе, мучења или неког другог облика окрутног, нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања или оружаних сукоба. Такав опоравак и реинтеграција се одвијају у средини која подстиче здравље, самопоштовање и достојанство детета.

Члан 40.

1. Државе чланице признају право сваког детета за које се тврди или које је оптужено или за које је признато да је прекршило кривични закон да се с њим поступа на начин којим се подстиче његово осећање достојанства и вредности, што јача његово поштовање права човека и основне слободе других и при чему се узимају у обзир узраст детета и жеља да се побољша његова реинтеграција и да оно преузме конструктивну улогу у друштву.

2. У том циљу и имајући у виду одговарајуће одредбе међународних инструмената, државе чланице посебно обезбеђују да се:

(а) ни за једно дете неосновано не тврди, да не буде оптужено или да не призна да је прекршило кривични закон због дела или пропуста који нису забрањени националним или међународним законима у време када су учињени;

(б) сваком детету за које се тврди или које је оптужено за кршење кривичног закона дају бар следеће гаранције:

(i) да се сматра невиним док се кривица не докаже по закону;

(ii) да буде одмах и директно обавештено о оптужбама против њега и уколико је потребно његових родитеља или законских старатеља и да има правну или другу одговарајућу помоћ у припреми и презентирању своје одбране;

(iii) да се поступак води без закашњења од стране надлежног независног и непристрасног органа или судског тела, у правичном саслушању у складу са законом, у присуству правне или друге одговарајуће помоћи, и осим уколико се не сматра да то није у интересу детета, посебно узимајући у обзир његове године, или положај његових родитеља или законских старатеља;

(iv) да не буде присиљено да сведочи или да призна кривицу; да се испитују или да буду испитани сведоци друге стране и да се обезбеди учешће и испитивање његових сведока под једнаким условима;

(v) да уколико се сматра да је прекршило кривични закон, ову одлуку и сваку досуђену меру која из тога произилази, поново разматра виши, надлежни, независни и непристрасни орган или судско тело у складу са законом;

(vi) да има бесплатну помоћ преводиоца уколико дете не може да разуме или не говори језик који се користи;

(vii) да се поштују његова приватност на свим нивоима поступка.

3. Државе потписнице ће настојати да подстичу доношење закона, поступака, успостављање органа и установа применљивих на децу за коју се тврди, која су оптужена и за коју се сматра да су прекршили кривични закон, а посебно:

(a) утврђивање најниже старости испод које деца не могу бити сматрана способним за кршење кривичног закона;

(б) кадгод је могуће и пожељно, мере за поступање са таквом децом, без прибегавања судском поступку, с тим да људска права и законска заштита буду у потпуности поштована.

4. Разноликост расположивих могућности као што су брига, саветовање, надзор; правно заступање; условно кажњавање; прихват; образовање и програми стручног усмеравања и друге могућности институционалне бригае биће на располагању да би се обезбедило да се са децом поступа на начин који одговара њиховом добру и који је пропорционалан и околностима и учињеном делу.

Члан 41.

Ни једна одредба ове конвенције неће утицати на било које друге одредбе које више доприносе остваривању права детета, а које се евентуално налазе:

(a) у законима државе чланице или

(б) у међународном праву које та држава примењује.

ДЕО II

Члан 42.

Државе чланице обавезују се да с принципима и одредбама Конвенције што шире и на одговарајући и активан начин упознају како одрасла лица тако и децу.

Члан 43.

1. Ради разматрања постигнутог напретка држава чланица у извршавању обавеза преузетих на основу ове конвенције, оснива се Комитет за права детета који врши функције наведене у даљем тексту.

2. Комитет сачињава осамнаест експерата високих моралних квалитета и признате компетентности у области на коју се односи ова конвенција. Чланове Комитета бирају државе чланице из редова својих држављана и они обављају своје дужности у личном својству, при чему се води рачуна о подједнакој географској заступљености, као и о главним правним системима.

3. Чланови Комитета бирају се тајним гласањем са листе лица која номинују државе чланице. Свака држава чланица може номинovati једно лице из редова својих држављана.

4. Први избори за Комитет одржавају се најкасније шест месеци након датума ступања на снагу ове конвенције, а након тога сваке друге године. Најмање четири месеца пре датума свих избора, генерални секретар Уједињених нација упућује писмо државама чланицама позивајући их да поднесу своје номинације у року од два месеца. Генерални секретар након тога припрема листу свих тако номинованих лица према абecedном реду, назначујући и државе чланице које су их номиновале и подноси је државама чланицама ове конвенције.

5. Избори се одржавају на састанцима држава чланица које сазива генерални секретар у седишту Уједињених нација. На тим састанцима на којима кворум чине две трећине држава чланица, у Комитет се бирају лица која добију највећи број гласова и апсолутну већину гласова представника држава чланица који су присутни и који гласају.

6. Чланови Комитета бирају се на период од четири године. Могу се поново бирати ако буду поново номиновани. Мандат петорице чланова изабраних на првим изборима истиче након две године. Одмах након првих избора, имена те петорице чланова жребом утврђује председавајући састанка.

7. Ако неки члан Комитета умре или поднесе оставку или изјави да из неког другог разлога не може више да обавља дужности у Комитету, држава чланица која је номиновала тог члана именује другог експерта из редова својих држављана на исто место за преостали део мандата у зависности од одобрења Комитета.

8. Комитет утврђује свој пословник.

9. Комитет бира своје функционере на период од две године.

10. Састанци Комитета обично се одржавају у седишту Уједињених нација или у неком другом погодном месту које одреди Комитет. Комитет се обично састаје једном годишње. Дужина трајања састанка Комитета одређује се и, по потреби, преиспитује на састанку држава чланица ове конвенције, у зависности од сагласности Генералне скупштине.

11. Генерални секретар Уједињених нација обезбеђује потребно особље и услове за ефикасно обављање функција Комитета на основу ове конвенције.

12. Уз сагласност Генералне скупштине, чланови Комитета основаног на основу ове конвенције примају плату из средстава Уједињених нација под условима које одреди Скупштина.

+ **Види:**

чл. 2. Закона - СЛ СРЈ, Међународни уговори - 2/97-70.

Члан 44.

1. Државе чланице обавезују се да Комитету преко генералног секретара Уједињених нација подносе извештаје о мерама које су усвојиле, а које доприносе остваривању права која су овде призната, као и о напретку постигнутом у остваривању тих права:

(а) у року од две године од ступања Конвенције на снагу у државама чланицама;

(б) након тога, сваких пет година.

2. У извештајима припремљеним у складу са овим чланом указаће се на факторе и тешкоће, ако их има, који утичу на степен остваривања обавеза по овој конвенцији. Извештаји треба да садрже довољно информација на основу којих ће Комитет имати потпун увид у примену Конвенције у односној земљи.

3. Држава чланица која је поднела свеобухватан први извештај Комитету не мора у

својим наредним извештајима који се подносе у складу с тачком 1(б) понављати основне информације које је претходно већ дала.

4. Комитет може затражити од држава чланица додатне информације које се односе на примену Конвенције.

5. Комитет подноси Генералној скупштини, преко економског и социјалног савета, сваке две године извештаје о својим активностима.

6. Државе чланице стављају извештаје на увид јавности у својим земљама.

Члан 45.

Ради подстицања ефикасне примене Конвенције и охрабривања међународне сарадње у области о којој је реч у овој конвенцији:

(а) специјализоване агенције, UNICEF и други органи Уједињених нација имају право на присуство свог представника приликом разматрања примене оних одредаба ове конвенције које су у њиховој надлежности. Комитет може позвати специјализоване агенције, UNICEF и друге органе Уједињених нација да поднесу извештаје о примени Конвенције у областима које су у оквиру њихових активности;

(б) Комитет, ако сматра за сходно, доставља специјализованим агенцијама, UNICEF-у и другим надлежним телима извештаје држава чланица који садрже захтев или указују на потребу за стручним саветима или помоћи, заједно са евентуалним запажањима и предлозима у вези с тим молбама или потребама;

(ц) Комитет може дати препоруку Генералној скупштини да замоли генералног секретара да у име Комитета предузме студије о конкретним питањима која се односе на право детета;

(д) Комитет може давати предлоге и опште препоруке које се заснивају на информацијама примљеним у складу са чл. 44. и 45. ове конвенције. Такви предлози и опште препоруке достављају се заинтересованим државама чланицама, а Генерална скупштина се о њима обавештава уз евентуалне коментаре држава чланица.

ДЕО III

Члан 46.

Ова конвенција је отворена за потписивање свим државама.

Члан 47.

Конвенција подлеже ратификацији. Ратификациони инструменти се депонују код генералног секретара Уједињених нација.

Члан 48.

Ова конвенција остаје отворена за приступање свим државама. Инструменти о приступању депонују се код генералног секретара Уједињених нација.

Члан 49.

1. Ова конвенција ступа на снагу тридесетог дана од датума депоновања двадесетог ратификационог инструмента или инструмента о приступању код генералног секретара Уједињених нација.

2. За сваку државу која ратификује Конвенцију или јој приступи након депоновања двадесетог ратификационог инструмента или инструмента о приступању, Конвенција ступа на снагу тридесетог дана од датума депоновања ратификационог инструмента или инструмента о приступању.

Члан 50.

1. Свака држава чланица може предложити амандман и поднети га генералном секретару Уједињених нација. Генерални секретар након тога доставља предложени амандман државама чланицама уз молбу да назначе да ли су за конференцију држава чланица ради разматрања и гласања о предлозима. У случају да се у року од четири месеца од датума достављања таквог амандмана најмање једна трећина држава чланица изјасни за конференцију, генерални секретар сазива конференцију под покровитељством Уједињених нација. Сви амандмани које усвоји већина држава чланица које су присутне и које гласају на конференцији, подносе се на одобрење Генералној скупштини.

2. Амандман усвојен у складу с тачком (1) овог члана ступа на снагу након одобрења Генералне скупштине Уједињених нација и прихватања од стране две трећине држава чланица.

3. Када ступи на снагу, амандман постаје обавезан за оне државе чланице које су га прихватиле, а остале државе чланице и даље обавезују одредбе ове конвенције и сви евентуални амандмани прихваћени раније.

Члан 51.

1. Генерални секретар Уједињених нација прима и доставља свим државама текст о резервама које изразе државе у време ратификације или приступања.

2. Резерва која није у складу с циљем и наменом ове конвенције није дозвољена.

3. Резерве се могу повући у било које време писменим обавештењем упућеним генералном секретару Уједињених нација, који о томе обавештава све државе. Такво обавештење ступа на снагу на дан када га прими генерални секретар.

Члан 52.

Држава чланица може отказати ову конвенцију писменим обавештењем генералном секретару Уједињених нација. Отказ ступа на снагу годину дана након што генерални секретар прими ово обавештење.

Члан 53.

Генерални секретар Уједињених нација је одређен за депозитара Конвенције.

Члан 54.

Оригинал ове конвенције, чији су текстови на арапском, кинеском, енглеском,

француском, руском и шпанском језику подједнако веродостојни, депонује се код генералног секретара Уједињених нација.

Потврђујући наведено, потписници за то прописно овлашћени, потписали су ову конвенцију.

Члан 3.

- брисан -

+ **Види:**

чл. 1. Закона - СЛ СФРЈ - Међународни уговори бр. 4/96.

Члан 4.

- брисан -

+ **Види:**

чл. 2. Закона - СЛ СФРЈ - Међународни уговори бр. 4/96.

Члан 5.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СФРЈ"
- Међународни уговори.

Следећи део